

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____
№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

2021 ж. 22 қыркүйекте жарияланды

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
А.Ұ.МАМИНГЕ

Депутаттық сауал

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Соңғы жылдар бойы жер қойнауын пайдалану саласында көптеген проблемалар шешімін таппай келеді. Осы жылы саланы дамыту мәселелері Мемлекет Басшысының Жолдауында негізгі аспектілердің біріне айналғаны кездейсоқ емес. Басты мәселелердің қатарында салада қабылданатын шешімдерде ашықтық пен жоғары сапалы геологиялық ақпараттың болмауы.

Сізден саланың дамуына ғана емес, жалпы ел экономикасына үлкен залал келтіретін басқа да бірқатар проблемаларға назар аударуыңызды сұраймын:

Бірінші. Ескірген нормативтік-техникалық құжаттарға негізделген жобалық құжаттаманы келісудің ұзақ тәртібі.

Мысалы, барлау жұмыстары басталғанға дейін жер қойнауын пайдаланушының құжаттары 6 ай бойы мемлекеттік органдарда келісуде жатуы мүмкін. Сынамалық пайдалану жоба 9 айдан 1,5 (бір жарым) жылға дейін созылатын 3 мемлекеттік сараптамадан (экологиялық сараптама, жер қойнауының мемсараптамасы, сынамалық пайдалану жобасының мемсараптамасы) өткеннен кейін ғана мүмкін болады. Кен орнын игеру жобасы үшін де дәл осындай сараптамалар талап етіледі және бұдан кейін барлау мен сынамалық пайдалануға қаражат салған компания оны одан әрі игеруге рұқсат алатыны факт емес.

Соңында, ең қолайлы нәтиже болған жағдайда да, әлеуетті инвесторлар лицензиялау рәсімдерінен өту үшін 2-ден 3 жылға дейін жоғалтады және бұл жерде жобаларда болуы мүмкін өзгерістер мен толықтырулар ескерілмейді.

Сараптамалардан өту мерзімдерінің ұзаққа созылуы белгілі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне алып келеді.

Халықаралық тәжірибеде, мысалы, АҚШ пен Біріккен Араб Әмірліктерінде кен орындарын барлауға және игеруге өтінімдерді қарау мерзімі орта есеппен 3 айдан 6 айға дейін.

Екінші. Миллиондаған қаражат салып, тәуекелдерді өз мойнына алатын инвестордың жобаның мерзімін оңтайландыруға және шикізат бағасы күрт төмендеген жағдайда шығындарды азайтуға мүмкіндігі жоқ. (Мысалы, соңғы үш жылда мұнайдың құны 85 және 19 АҚШ доллары арасында ауытқып отырды)

Қазақстанда жұмысты тоқтата тұру туралы шешім қабылдау үшін мемлекеттің рұқсаты қажет. Әйтпесе, инвестор келісімшартты, сонымен қатар, салынған барлық қаражатты жоғалтуы мүмкін.

Жұмыстарды жүргізудің белгіленген мерзімін тоқтата тұруға немесе ұзартуға мемлекет тарапынан санкция алуға бір жарым айдан сегіз айға дейін талап етіледі.

Халықаралық тәжірибеде егер экономикалық көрсеткіштер нашарласа (шикізат бағасының төмендеуі, девальвация), инвесторлар кен орындарын игеруді тоқтата тұру туралы өздері шешім қабылдай алады.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде салаға инвестициялар деңгейін арттыру мақсатында **келесі шараларды** қарастыру ұсынылады:

1. Халықаралық тәжірибе негізінде жер қойнауын пайдалану мәселелеріне қатысты мемлекеттің көзқарасына тұжырымдамалық өзгерістер енгізу.

2. Ғалымдар әзірлемелері мен барлау деректері негізінде ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегия әзірлеу.

3. Мемлекеттің геология ғылымына деген көзқарасын қайта қарастырып, сала үшін қазіргі заманғы кадрлар даярлау мәселесіне аса назар аудару.

4. Үздік әлемдік тәжірибеге сәйкес және мемлекеттік басқару жүйесін цифрландырудағы жетістіктерімізді ескере отырып, мемлекеттік сараптаманы қарау мен тапсыру уақытын барынша қысқарту.

5. Инвесторларға әлемдік нарықта дағдарыс болған жағдайда өз шешімдері бойынша кен орнын игеруді кейінге қалдыру құқығын беру.

6. Геологиялық ақпаратты көпшілікке ашық ету.

7. Кен орындарын барлау мен игеруге ашық конкурс өткізу.

Бұл мәселенің Қазақстан Республикасының экономикасын дамыту үшін маңыздылығын ескере отырып, заңда белгіленген мерзімде осы сұрақтар бойынша Үкіметтің ұстанымын ұсынуды сұраймын.

**«NurOtan» партиясы
фракциясының депутаты**

Д. Назарбаева

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі

20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____

№ _____

010000, Нур-Султан, Мажиліс Парламентта

«__» _____ 20 __ года

Оглашен 22 сентября 2021г.

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
МАМИНУ А.У.**

Депутатский запрос

Уважаемый Аскар Узакпаевич!

На протяжении многих лет остаются нерешенными многие проблемы в сфере недропользования. Не случайно вопросы развития отрасли стали одними из ключевых аспектов Послания Главы Государства в этом году. В числе основных проблем были названы низкая прозрачность принимаемых в этой сфере решений и отсутствие качественной геологической информации.

Прошу обратить ваше внимание и на ряд других проблем, наносящих большой урон не только развитию отрасли, но и в целом экономике страны:

Первое. Затянутый порядок согласования проектной документации, который основан на устаревших нормативно-технических документах.

К примеру, до начала разведочных работ документы недропользователя 6 месяцев могут лежать на согласовании в госорганах. Пробная эксплуатация возможна только после прохождения проекта через 3 госэкспертизы (экологическая экспертиза, госэкспертиза недр, госэкспертиза проекта пробной эксплуатации), которые длятся от 9 месяцев до 1.5 (полутора) лет. Те же экспертизы требуются и для проекта разработки месторождения и еще не факт, что компания, вложившая средства в разведку и пробную эксплуатацию, получит разрешение на его дальнейшую разработку.

В итоге, даже при самом благоприятном исходе, инвесторы теряют от 2 до 3 лет только на прохождение разрешительных процедур, и это без учета возможных изменений и дополнений к проектам.

Затягивание сроков прохождения экспертиз несет в себе известные коррупционные риски на каждом этапе.

В международной практике, например, в США и Объединенных Арабских Эмиратах, сроки рассмотрения заявок на разведку и разработку месторождений составляют в среднем от 3-х до 6-ти месяцев.

Второе. Инвестор, который вкладывает многомиллионные средства и берет на себя риски, не имеет возможности оптимизировать сроки проекта и сократить убытки в случае резкого падения цен на сырье. (К примеру, за последние три года стоимость нефти колебалась между 85 и 19 долларами США.)

В Казахстане на принятие решения о приостановлении работ необходимо разрешение государства. В противном случае инвестор может потерять контракт, а вместе с ним и все вложенные средства.

На получение санкций со стороны государства на приостановку или продление установленного срока проведения работ требуется от полутора до восьми месяцев.

В международной же практике при ухудшении экономических показателей (падение цен на сырье, девальвация) инвесторы могут приостановить разработку месторождения своим решением.

На основании вышеизложенного, предлагается рассмотреть **следующие меры** в целях увеличения уровня инвестиций в отрасль:

1. Ввести концептуальные изменения в подходе государства к вопросам недропользования на основе международного опыта.

2. Разработать долгосрочную государственную стратегию на основе разработок ученых и данных разведки.

3. Самым серьезным образом пересмотреть отношение государства к геологической науке и подготовке современных кадров для отрасли.

4. Многократно сократить сроки рассмотрения и прохождения государственных экспертиз в соответствии с лучшим мировым опытом и с учетом наших успехов в цифровизации системы государственного управления.

5. Предоставить инвесторам право своим решением переносить сроки разработки месторождения в случае кризиса на мировом рынке.

6. Сделать публичной геологическую информацию.

7. Проводить открытый конкурс на разведку и разработку месторождений.

Принимая во внимание важность этого вопроса для развития экономики Республики Казахстан, прошу представить позицию Правительства по данному вопросу в установленный законом срок.

**Депутат фракции
партии «NurOtan»**

Д. Назарбаева